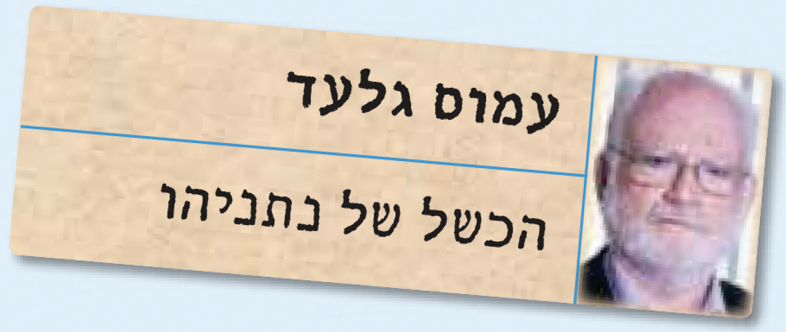

דרושה בדחיפות מנהיגות

מדינת ישראל נמצאת במצב מדאיג מאוד שבא לידי ביטוי בשורה ארוכה של תחומים בהם נדרשת מנהיגות ואסטרטגיה מכוננת, בהעדרם צפויים למדינה נזקים קשים בטווח הקרוב והרחוק. המדינה וראש הממשלה מתגאים בצדק בהישג החשוב של השגת החיסונים, אך ניכר בעליל שעיתותיו של ראש הממשלה אינן נתונות לגיבוש אסטרטגיה נכונה למדינת ישראל. הכשל המנהיגותי ההולך ומחריף בא לידי ביטוי מוחשי חמור בכמה תחומים.

המשטר האיראני הנוכחי מוגדר בצדק על ידי ראש הממשלה, בגיבוי מאסיבי של מערכות הביטחון והמודיעין, כאיום המרכזי על מדינת ישראל. עשייה מודיעינית ומבצעית ראויה לציון מאפיינת את המענה של ישראל לאיום זה. לעומת זאת, ההחלטה להתנגש עם ארה"ב במטרה למנוע הסכם מוכיחה עצמה ככושלת ומסוכנת. בתום תקופת נשיאותו של אובמה תחת ההסכם הגרוע אמנם, קפא פרויקט הגרעין הצבאי האיראני על שמריו ואיפשר לצה"ל להתמקד בהחלשת האיום האזורי של איראן, בעיקר בסוריה ובעקיפין בלבנון. לעומת זאת, הביטול החד־צדדי של הנשיא טראמפ הסתיים בכך שאיראן מתקדמת בצורה משמעותית למקפצה שתאפשר לה, בכפוף להחלטה מדינית, ליצור את התשתית שתאפשר פיתוח וייצור נשק גרעיני. ממשל ביידן נחוש להשיג הסכם חדש. נתניהו הצהיר שהסכם כזה לא יחייב אותנו. זו גישה מתריסה כלפי נשיא ארה"ב. האם ישראל תוכל לתקוף לבדה את איראן ללא גיבוי של ארה"ב או בניגוד לדעתה? התשובה היא: ישראל לבדה, ללא קשר ליכולותיה, לא תוכל לעשות זאת.

נשלחו שלוש משלחות שונות כדי להביע התנגדות מול זרועות שונות של הממשל האמריקני; דוברת הבית הלבן אמרה בהודעה רשמית כי לא תהיה לכך כל השפעה על מדיניות ארה"ב. על מנת להשפיע נדרשת הידברות ישירה בין ראש הממשלה לנשיא ארה"ב. זה לא קורה. בהעדר הידברות כזאת ישראל עלולה להיתפס כמבודדת, ואיראן כבר מקשיחה את עמדתה במטרה להאדיר את הישגיה בדמות הסכם שייתכן כי ייחתם. זהו כשל חמור שאין לו תקדים. האם כשל זה הוא תוצאה של דיונים? היכן הם מתקיימים? הקבינט משותק, הממשלה איננה מתפקדת. אנו נמצאים במצב מדאיג שמחייב תיקון מיידי.

מול הפלסטינים – התזה לפיה ניתן לכונן שלום עוקף הקונפליקט מתבררת כאשליה. היחסים המשובשים עם הרשות הפלסטינית המקיימת קשרי תיאום ביטחוניים חשובים עם ישראל עומדים בסימן שקיעה מתמשכת. כוחה של הזוכה המיידי, חמאס, נמצא בסימן עלייה והוא חותר להכות שורש ביהודה ובשומרון. הצלחת חמאס בתחום זה היא אסון של ממש, וחיוני למנוע אותו.

בין ישראל לפלסטינים אין אסטרטגיה ברורה ברמת המנהיגים – כרגיל הכל בערוצים הביטחוניים, שהם מאוד חשובים אבל אין בהם די. נדרשת עשייה בתחום המדיני, הכלכלי, ועוד. אנו תורמים להחלשת הרשות ולהתפוררותה, דבר שיפגע בסבירות גבוהה בביטחון הלאומי של ישראל ועלול לגרור את צה"ל לעימותים מיותרים עם הפלסטינים. ההתקפות האחרונות של חמאס, בחיבור לאירועים האלימים בירושלים, רק מוכיחים את הצורך באסטרטגיה סדורה. משטרת ישראל תמיד הצטיינה בטיפול מקצועי בירושלים, אבל היא זקוקה להנחיה אסטרטגית לפעול במקצועיות בלבד ולא לאפשר לגורמים קיצוניים לפעול כראות עיניהם. הסיבה החוזרת על עצמה היא כשל מנהיגותי.

גם מול ירדן, מדינה שהיחסים האסטרטגיים עימה חוסכים לישראל הרבה דם וגם מיליארדי שקלים – הכשל מופיע. להוציא את שיתוף הפעולה הביטחוני שהוא רב ערך לישראל, שאר מערכות היחסים הן בסימן קיפאון ונסיגה. יחסים אישיים בין המלך לראש הממשלה כמעט שלא קיימים, וזו פגיעה קשה בביטחון המדינה.

האזרח המתבונן יכול רק להשתומם על אווירת הכאוס. מנהיגות המדינה אינה מתפקדת. הכישלון הולך ומחריף, ואין מושיע

בתחום הפנימי – המדינה אינה מתפקדת, אין הפקת לקחים והשקעת משאבים לפי סדרי עדיפויות סדורים בתחומי החיים המרכזיים: בריאות, כלכלה, תחבורה, חינוך. בכל התחומים האלה התמונה קודרת. האזרח המתבונן יכול רק להשתומם על אווירת הכאוס ודיוני הסרק, כמו אלה שהתרחשו בסוגיית מינוי שר המשפטים. שורה ארוכה של תפקידים נותרים ריקים ויתומים, וחלק ממלאי התפקידים הינם בבחינת ממלאי מקום, אינם יכולים לפתח תוכניות ארוכות טווח ולמלא את תפקידם כמתחייב. זאת ועוד, ממלאי תפקידים נוספים הם על סף סיום ולא ברור כלל מתי ימונו להם מחליפים.

בשורה התחתונה – מנהיגות המדינה אינה מתפקדת. הכישלון הולך ומחריף ואין מושיע. ניתן לצפות שמעז ייצא מתוך והמשבר החמור יניע תהליך שיאפשר למדינה לחזור לנתיב הנכון. ■